ROMÂNII DE DINCOLO DE NISTRU

Sergiu GROSSU

Continuăm seria de articole, reportaje şi poezii, pe care colaboratorul nostru din Franţa, basarabeanul Sergiu Grossu, le-a publicat, în perioada celui de-al Doilea Război Mondial în săptămânalul *"Transnistria"*. Socotim că ele oglindesc, cu fidelitate, sufletul, aspiraţiile şi lupta aceleiaşi moldovenimi - fie ea din stânga sau din dreapta Nistrului -, care s'a opus, cu jertfe mari, atât împotriva stăpânirii ţariste, cât şi a celei sovietice, afirmându-şi dreptul la o viaţă naţională şi *unirea* cu ţara de baştină.

REDACŢIA

Sergiu Grossu (în spate, dreapta) şi Pr. Munteanu-Râmnic, director în Ministerul Propagandei (cu basc şi ochelari de soare), în drum spre satul Sucleia, într'o căruţă de ţărani transnistrieni..

DRUMURI TRANSNISTRIENE

Mi-a fost dragă ţara dintre Nistru şi Bug ca o mamă şi, de aceea, în scurtul popas de trei săptămâni pe care l-am făcut la Tiraspol, am căutat să-i cunosc sufletul şi să-i descopăr rănile. Eram doritor să aflu întregul calvar al norodului moldovenesc. Vroiam să ştiu baniţele de sudoare vărsate şi să-mi adăp entuziasmul tinereţii la izvorul viselor şi al nădejdilor de neînvins, pe care ţărănimea obijduită l-a sfinţit cu aghiasma lacrimilor fără prihană.

Călătoream adeseori. Tiraspolul, acoperit de o ceaţă subţire, rămânea în urmă, ca un bătrân încercat, care a pătimit multe şi a răbdat toate neajunsurile opresiunii sovietice. Maşina alerga neobosită, sfredelind liniştea patriarhală cu zgomotul ei strident, înghiţind lacomă pământul mănoaselor holde răsăritene, peste care tăvălugul războiului lăsase vestigii întristătoare şi mari.

Locurile, de bună seamă, nu le văzusem niciodată. Îmi erau străine. Şi, totuşi, aşa de prietenoase şi scumpe arătau vederii mele, de parcă le-aş fi întâlnit în amintire, de parcă ar fi o părticică din propria-mi fiinţă. Copleşit de vedenii, strângeam la piept, ca pe nişte moaşte ale românismului pretutindenesc, ogoare şi întinderi bogate, spinări de dealuri şi coline fumurii.

Fiecare drum împlinea un destin. Fiecare cărăruie ducea în istorie. Pe luminoasele urme voievodale răsăreau - stinghere şi profund grăitoare - mormintele celor ce şi-au jertfit viaţa, înfiorător de simpli, departe de efemerele comodităţi şi fără să mai aştepte cuvenita răsplată a neamului (...).

Aud şi astăzi, încă, cine ştie unde, răsunând doina acelui mătăsos amurg de început de toamnă, când îmi împrăştiasem inima şi năzuinţele pe toate plaiurile transnistriene, pe toate drumurile ei descătuşate. Sus stăpâneau, turburătoare şi sfinte, înălţimile de cleştar. Jos fremăta, ca pentru o înviere rodnică, ţara Bugului, ţara hatmanilor şi-a obidei de ieri.

... E aproape un an de atunci. Pe bolta senină, prielnică viselor şi peregrinărilor, acelaşi soare hălăduieşte. Adevăratul soare al biruinţei şi al dreptăţii româneşti eterne...

Transnistria, Nr.55
(20 August 1942)

TRANSNISTRIA

Te simt cum creşti, în mine, aurora,
Cum zămisleşti neliniştilor - prora,
Cum pui pe fiecare amintire
Un strop fugar din sfânta ta iubire.

Spre care zodii visul să te crească?
Vreau cântecul şi stepa românească;
Vreau să-ţi cutreier largurile blonde,
Ca nişte mari corăbii vagabonde.

Şi într'o zi de toamnă-apropiată
Ţi-oi strânge'n braţe zariştea bogată;
Pământul plămădit din dor şi oasă
L-oi preschimba în falduri de mătasă -

Şi-apoi în suflet te-oi piti pocladă
(O, ţara mea de vifor şi baladă)
Şi te-oi purta'n peregrinări deşarte
Pân' dincolo de viaţă şi de moarte!

Sergiu GROSSU
"Transnistria", Nr 3
(11 August 1941)

LIMBA NOASTRĂ

La primul congres naţional de pe pământul Transnistriei, ţinut la Tiraspol în ziua de 17 Decembrie 1917, s'a cerut din partea reprezentanţilor norodului moldovenesc, între altele, împlinirea următoarelor dorinţe sfinte: a) Să se ridice şcoli în limba poporului băştinaş şi cu caracter latin, b) Slujba bisericească să se facă, de asemenea, în limba moldovenească, c) Judecătorii să judece în limba moldovenească, având legi traduse pentru ei anume, d) Doctorii să nu fie străini de limba fruntaşe a provinciei dintre Nistru şi Bug.

Cu alte cuvinte, în acel falnic început de redeşteptare naţională, transnistrienii, conştienţi de originea lor imperială şi drepturile lor istorice, au căutat, într'o oarecare măsură, să scuture jugul străin, să păşească spre o viaţă mai bună, să înlăture valul de întuneric şi să aprindă, pe firmamentul meleagurilor noastre orientale, candela limbii moldoveneşti, a graiului autohton, păstrat din moşi strămoşi ca o comoară de preţ.

Îşi dădeau seama, cu toţii, că un neam poate merge împotriva celor mai crâncene adversităţi numai prin păstrarea limbii; că un neam trăieşte prin limba lui proprie şi nu printr'un grai de împrumut; că, altfel, îţi pierzi rădăcinile, contactul spiritual cu comunitatea din sânul căreia faci parte, şi te înstrăinezi.

Bolşevicii ce-au urmărit, însă, în decursul celor 24 de ani de diabolică stăpânire, dacă nu înstrăinarea prin limbă a moldovenilor din Transnistria? Cunoscând prea bine năzuinţele româneşti ale supuşilor lor din stânga Nistrului, cât şi dorul de emancipare al acestor îndârjiţi stâlpi ai latinităţii, conducerea slavo-bolşevică vroia distrugerea completă a limbii româneşti şi îndepărtarea ei din şcoli şi din instituţiile publice. În ce fel? Stâlcind-o, schimonosind-o. Trâmbiţând în lumea întreagă o sfruntată minciună: că limba moldovenilor este cu desăvârşire deosebită de cea a fraţilor din dreapta Nistrului, fiindcă Românii şi Moldovenii sunt două popoare deosebite.

Pentru a ajunge la un liman favorabil cauzei lor nefaste, pentru a adăuga o "biruinţă" în plus la politica lor de oprimare a naţionalităţilor, filologii bolşevici au făcut o mare descoperire: transnistrienii nu vorbesc dialectul moldovenesc, ci au pur şi simplu o limbă independentă. Aceeaşi descoperire s'a putut constata şi în Basarabia, după 28 Iunie 1940, când aceiaşi "savanţi" sovietici au forţat impunerea dialectului moldovenesc basarabean drept o "limbă independentă". Puţin îi interesau justele afirmaţii ale scriitorlui rus T. de Pauly, care înaintea lor s'a convins că "limba română vorbită în Basarabia este aceeaşi ca în Moldova". Deci moldovenii, basarabenii şi transnistrienii vorbesc o limbă comună, fiind fraţi de acelaşi sânge.

E interesant, totuşi, că bolşevivii, deşi aveau în faţă folclorul transnistrienilor (care este oglinda fidelă a simţămintelor lor româneşti şi are atâta aserănare cu folclorul din restul ţării), s'au complăcut în apele celor mai stranii neadevăruri, numai ca scopul lor josnic de cotropire să se poată înfăptui.

Să ascultăm o doină, cântec smuls din inima chinuită, dar răbdătoare a ţăranului transnistrian şi vom vedea că orice Român, din orice colţ al pământului românesc, o înţelege, o simte, o îndrăgeşte. Să colindăm câteva sate de peste Nistru şi să stăm de vorbă cu moldovenii locului. Rămânem uimiţi de frumuseţea limbii care s'a păstrat neştirbită şi ale cărei cuvinte sunt în întregime de origine latină.

Scriitorul rus Cruşevan o spune răspicat, de altfel: "Rudenia apropiată a limbii moldoveneşti cu limbile de rădăcină latină, îndelunga aşezare aici a legiunilor romane, însuşi numele de "Rumâni" (Romani) nu lasă nici o îndoială de originea acestui neam dela popoarele romanizate, care locuiau Moesia şi Dacia lui Traian, şi dela coloniştii romani. Ei vorbesc o limbă latină stricată. Limba lor a păstrat mai multă originalitate din limba veche romană decât chiar limba italiană."

Mai este nevoie de vreun alt comentariu?

Transnistria, Nr.65
(29 Octombrie 1942)

PĂMÂNT SFINŢIT

În Transnistria, dela un capăt la altul, ca o imensă hlamidă, s'au statornicit legendele. Legendele ascensiunii noastre în veac.

Jertfa n'am precupeţit-o. Niciodată. N'am precupeţit, pe câmpurile de bătaie, sub şuerul infernal al obuzelor, dăruirea sublimă a cărnii şi-a sufletelor înfrăţite cu suferinţa, înfrăţite cu eroica adăstare.

Martore ni-s paginile hrisoavelor colbăite de vreme. Martor ni-i pământul plămădit din oase, din dragoste de ţară şi lumini subterane.

Peste Nistru, până hăt departe, dincolo de Bug, e numai olat moldovenesc. Numai ţărână moldavă. Sfântă şi imaculată ţărână. Întru descătuşarea ei au luptat şi-au murit, cu zâmbetul pe buze, Români de pretutindeni, înfierbântaţi de un ideal comun: **biruinţa cea mare.**

Trup din trupul Neamului sângera acolo, unde hoardele roşii au distrus, din temelii, orice urmă de civilizaţie. Unde bisericile stăteau ferecate. Unde norodul pravoslavnic nu mai avea nici o rază tămăduitoare. Unde Dumnezeu era scuipat şi huiduit.

Eh, ţară a inimii, Transnistrie! În fiecare seară, 21 de ani, într'una, văduviţi de bogăţia plaiurilor natale, de bătătura copilăriei fără griji, te-am purtat în adâncul fiinţei, ca pe-o icoană, ca pe un maldăr de falnice vise. Da, 21 de ani, într'una, nălucile însingurărilor noastre te-au chemat. Ţi-au strigat numele, Transnistrie. Numele şi drepturile tale. Istoria ta Voevozii...

A noastră eşti. **Numai a noastră.** Te stre-cori cătec - în fibre, şi creşti - dor -, munte de dor, munte de cremene, Transnistrie, pământ sfinţit, fermecătoare grădină a sufletului moldav...

Transnistria, Nr.11
6 Octombrie 1941

URCÂND GOLGOTA

A fost un vis urât, un vis insuportabil. Nefasta oblăduire moscovită, regimul bolşevic din împărăţia haosului şi a mizeriei trona peste toate, ameninţător şi obraznic, sfidând buna înţelegere, liniştea, omenia, sfidând progresul şi civilizaţia. Purtători ai unor planuri incendiare, luptători în numele unei doctrine anti-creştine, tovarăşii lui Stalin voiau, în ura care le fierbea în sânge, să devasteze Europa întreagă, trecând-o prin foc şi sabie, pentru a o îngenunchia, pentru a o preface în acelaşi "paradis" sovietic - falâ stearpă a zădărniciei şi neputinţei lor.

Călătorind prin Transnistria, am avut fericita ocazie să stau de vorbă, de câteva ori, cu o mulţime de ţărani: flăcăi voinici sau moşnegi încărjoiaţi. Am ascultat, cu ochii podiditi de lacrimi, tragedia atâtor vieţi istovite, deprinse să trăiască nu sub jug străin, nu ca nişte viermi târâtori, ci demne, cu fruntea spre soare şi spre Dumnezeu.

Satele, mândrele sate de altădată, pline de cântec şi de voie bună, zac astăzi într'un hal fără de hal, cotropite de bălării, pradă bolilor şi ignoranţei, fără ciimitire, fără biserici, fără nici un reazim şi mângâiere lăuntrică. Ştiau conducătorii comunişti, prea bine, că ele sunt cuiburi de rezistenţă naţională, păstrătoare de minţi luminate şi de caractere neînfrânte.

De aceea, în retragerea lor precipitată, hoardele roşii şi-au pus în aplicare, cu minuţiozitate, maxima lor capacitate distructivă, aruncând în aer: fabrici, uzine de apă, uzine electrice, mori de tot felul, poduri şi căi ferate, magazine, clădiri impozante, nelăsând, după dânşii, decât pârjolul, amprentele celor 23 de ani de nebunie şi apocaliptică opresiune.

"A plâns inima în noi!" Aşa ne întâmpina, la fiecare gard ruinat, moldoveanul transnistrian. Aşa îţi şoptesc, parcă, holdele, păsările, cerul, parcă însăşi brazda reavănă a pământului pentru care degeaba au muncit, pe care l-au frământat cu sudori şi l-au oblojit cu truda palmelor crăpate de vânt şi ploi, ca pe un pierdut talisman.

Sufletele fraţilor noştri de peste Nistru au rămas redute de cremene. Intacte. Viforoase. Tari. N'au putut fi cucerite cu armele, cu executările în masă, cu deportările în Siberia şi Turkestan. Năpasta, dezlănţuită satanic, i-a ţinut dârji pe Români şi neşovăitori, având mereu trează încrederea oarbă în dreptate şi adevăr, siguranţa biruinţei finale a Neamului.

Bucură-te, popor transnistrian! Urcând Golgota, peste dureri şi prăpăstii, ai ajuns la Înviere. Cătuşele se sfarmă, huruind. Visurile se împlinesc. Robia umilitoare nu-ţi mai înnourează căile luminii. Eşti liber, într'o ţară liberă şi bogată, pe pământul vrerilor noastre de ieri şi de totdeauna.

Transnistria, Nr.8
(15 Sepembrie 1941)